

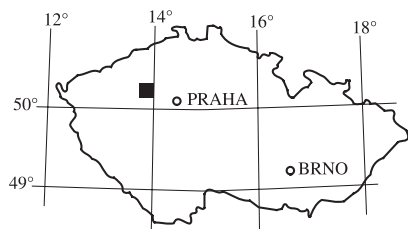
KŘÍDOVÉ SEDIMENTY NA ÚZEMÍ LISTU 12-144 LÁNY

Cretaceous sediments in the area of the map sheet 12-144 Lány

PŘEMYSL ZELENKA

Česká geologická služba, Klárov 3, 118 21 Praha 1

(12-14 Rakovník)

Key words: geological mapping, Cretaceous sediments, Bohemian Cretaceous Basin

Abstract: Denudation relics of the Cretaceous Peruc-Korycany and Bílá hora Formations deposited on Carboniferous Kladno Formation represent the southwestern rim of the Bohemian Cretaceous Basin. The basal Cenomanian predominantly sandy but very varied sediments of rivers, lagoons and tidal flats were substituted by a monotonous Turonian marine marly sequence. All the overlying younger Cretaceous deposits, representing major part of the complete basin fill have been removed by later denudation.

V roce 2005 skončilo základní geologické mapování křídových sedimentů v okolí Rynholce a Lán a následně byly kompletovány textové vysvětlivky (STÁRKOVÁ et al. 2006). Kromě vlastních dokumentačních bodů byly při sestavování mapy použity desítky archivních vrtů (HNÍZDILOVÁ 1962, KOLLERT 1973) i poznatky z rozsáhlého odkryvu Rynholec – Pecínov (Důl Hořkovec), ležícího těsně za s. okrajem listu. Křídové uloženiny představují jz. okrajovou část české křídové pánve a zachovaly se ve vltavo-berounském faciálním vývoji podle ČECHA a VALEČKY (1992). Je zastoupeno perucko-korycanské a bělohorské souvrství v pojetí ČECHA et al. (1980).

Perucko-korycanské souvrství středně až svrchnocenomanského stáří lemuje j. okraj rozsáhlé haldy v. od hájovny Hořkovec a pokračuje dále k V a SV ve svahu plochého návrší z. od Lán. Je v něm založeno několik nevelkých dnes opuštěných lůmků v lese j. od silnice Lány–Nový Dům. V nich jsou odkryty převážně různozrnné křemenné pískovce a slepence s jílovitou základní hmotou. Klasy vykazují velmi vysoký stupeň opracování, typický pro vícecyklový materiál. Časté jsou v pískovcích a slepencích vločky jílovců, ojediněle tenké složky nekvalitního uhlí. Sladkovodní, převážně říční sedimenty nižší části perucko-korycanského

souvrství (perucké vrstvy s.s.) jsou postupně střídány a posléze zcela nahrazeny jemnějšími uloženinami estuárií, bažin, tidálních plošin až předbřeží (korycanské vrstvy) ve facii různě zvrstvených pískovců, tmavých jílovců a prachovců (ULIČNÝ et al. 1977). Mocnost perucko-korycanského souvrství kolísá, maximální je téměř 30 m.

Bělohorské souvrství stáří spodní–střední turon tvoří 3 km široké ploché návrší při s. okraji listu z. od Lán. Převažující horninou jsou monotónní jemně písčité spongilitické slínovce a prachovce („opuky“) charakterizované výskytem inocerama *Mytiloides mytiloides* (MANTELL), viz ČECH a KNOBLOCH (1989). Mocnost souvrství je neúplná a jen mírně přesahuje 17 m.

Mladší křídové uloženiny podlehy stejně tak jako nejvyšší část bělohorského souvrství pokřídové denudaci. O jejich někdejší výskytu svědčí opakované nálezy svrchnoturonských až santonských fosilií na blízkém Kladensku (ZÁZVORKA 1929, HERCOGOVÁ in CHLUPÁČ 1988).

Porušení křídových sedimentů radiální saxonskou tektonikou není příliš výrazné. Při současném mapování byl lokalizován z. od Lán zlom v.-z. směru, porušující i předkřídové podloží.

Literatura

- ČECH, S. – KNOBLOCH, E. (1989): Bohemian Cretaceous Basin. In: Excursion guide of the International symposium “Paleofloristic and Paleoclimatic changes in the Cretaceous and Tertiary”, Prague. – Ústř. úst. geol. Praha.
- ČECH, S. – VALEČKA, J. (1992): IV. Křída. In: Regionálně geologické dělení Českého masívu na území České republiky. – Čas. Mineral. Geol., 37, 4, 257–275. Praha.
- ČECH, S. et al. (1980): Revision of the Upper Cretaceous stratigraphy of the Bohemian Cretaceous Basin. – Věst Ústř. Úst. geol., 55, 5, 277–296. Praha.
- HNÍZDILOVÁ, E. (1962): Surovina: lupky Lány. – MS Čes. geol. služba – Geofond. Praha.
- CHLUPÁČ, I. (1988): Geologické zajímavosti pražského okolí. – Academia. Praha.
- KOLLERT, A. (1973): Závěrečná zpráva Lány – Lísa. – MS Čes. geol. služba – Geofond. Praha.
- STÁRKOVÁ, M. et al. (2006): Vysvětlivky k základní geologické mapě 1 : 25 000, list 12-144 Lány. – MS Čes. geol. služba. Praha.
- ULIČNÝ, D. et al. (1997): High-frequency sea-level fluctuations and plant habitats in Cenomanian fluvial to estuarine succession: Pecínov quarry, Bohemia. – Palaeogeogr. Palaeoclimatol. Palaeoecol., 136, 165–197. Amsterdam.
- ZÁZVORKA, V. (1929): Stáří křídových hornin z dolu Mayrau u Kladna. – Čas. Nár. Muz., Odd. přírodověd., 103, 50–52. Praha.